

ВОЄННА БЕЗПЕКА — стан правових норм і відповідних їм заходів воєнної організації держави, що дає змогу стримувати й послідовно знижувати рівень воєнної загрози або воєнної небезпеки, відбити агресію у разі виникнення воєнного конфлікту (війни), виключити або максимально обмежити деструктивний прояв збройної сили всередині держави. Гол. мета політики В. б. — деескалація кризових ситуацій на рівні воєн. загроз (В. з.) і недопущення воєн. небезпеки (В. н.) — досягається шляхом прогнозування і прийняття превентив. заходів для нейтралізації В. з.; оператив. реагування на В. з. адекватно їхньому характеру й масштабу; оптимальн. поєднання інтересів внутр., регіонал., субрегіонал. та глобал. безпеки; суміщення нац. системи безпеки з системами регіонал., субрегіонал. та глобал. (універсал.) безпеки; взаємодії воєн. та воєнно-екон. безпек. Осн. шляхами досягнення В. б. є правове врегулювання питань безпеки на підставі уніфіков. законодавства; моніторинг усіх типів і видів В. з. і В. н.; деескалація кризових ситуацій на будь-якій стадії розвитку; підготовка й проведення державою спец. заходів, що підвищують рівень В. б.

В. з. — визначений намір нац. або соц. груп, держави або коаліції держав застосувати збройну силу з метою заподіяння шкоди внутр. або зовн. нац. інтересам держави (коаліції держав). Причинами В. з. можуть бути суперечності екон., політ., територ. чи культур. (міжетніч., міжконфес.) характеру або їх сукупність. Джерела В. з. — держави (коаліції держав), юрид. та фіз. особи, які проводять агресивну воєнну політику. До найімовірніших В. з. належать: неконтрольов. дезінтеграц. процеси у федерат., регіонал., поліетніч. і поліконфес. державах; територ. претензії ін. держав; одностороннє порушення міжнар. угод щодо заг. безпеки; розповсюдження технологій виробництва зброї масового знищення й засобів її доставки; зростання

кількості організацій, що мають намір досягати своєї політ. та стратег. мети партизансько-терорист. діями; значна кількість нерегульов. воєн. конфліктів; відсутність контролю за розповсюдженням зброї; втрата державами контролю над суспільством. Зовн. причини і джерела В. з. доповнюються внутр. і взаємопов'язані з ними. В. з. становить основу В. н.

В. н. — певні дії нац. або соц. груп, держави чи коаліції держав із застосуванням зброї. сили з метою заподіяння шкоди внутр. або зовн. нац. інтересам держави (коаліції держав). До найімовірніших В. н. належать: регіонал. та субрегіонал. воєнні конфлікти і спровоковані ними некеровані потоки біженців; терорист. дії та вбивства на замовлення; відродження піратства, работоргівлі; розповсюдження організов. злочинності та наркобізнесу; некеров. розпад федерат., регіонал., поліетніч. і поліконфес. держав; прагнення держав домінувати на регіонал., субрегіонал. та глобал. рівнях; прагнення міжнар. терорист. угруповань до застосування зброї масового знищення. Залежно від умов і факторів В. н. набуває геополіт. характеру і може бути внутр., регіонал., субрегіонал. або глобальною.

Рекомендована література

1. Ковальський В. П., Маначинський О. Я., Пронкін Є. К. Безпека України та вплив на неї воєнно-політичного оточення. К., 1993;
2. Мунтіян В. І., Перепелиця Г. М., Соболев А. А. Воєнна політика України: проблеми і пріоритети. К., 1996;
3. Маначинський О. Я., Соболев А. А. Воєнна безпека України та вплив на неї геополітичних факторів. К., 1997;
4. Гречанинов В. Военная сфера и гражданский контроль над ней // Віче. 2000. № 9.

Г. Ф. Костенко

Бібліографічний опис:

Воєнна безпека / Г. Ф. Костенко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-27375>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).